

EXCELLENTISSIMI
ANTONII ABVTRIO
IVRIS VTRIVSQUE
MONARCHAE,

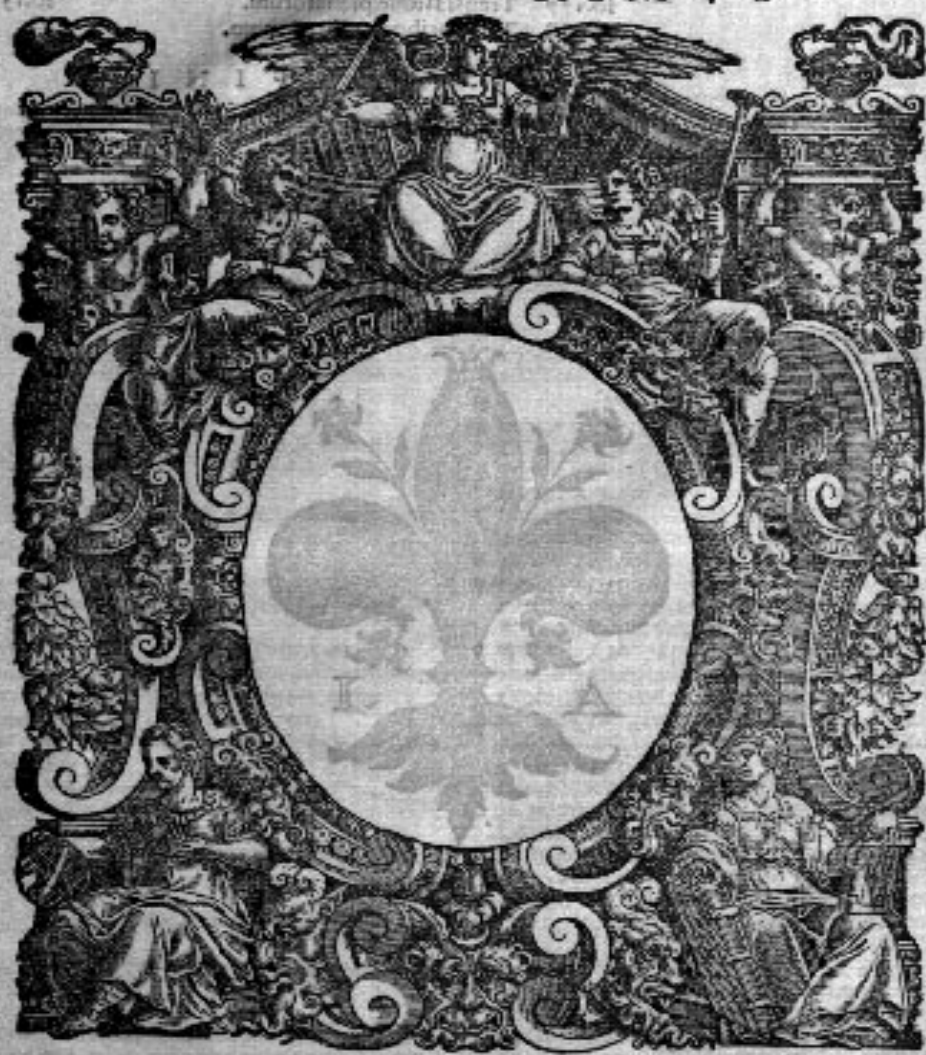
Super Prima Primi Decretalium
Commentarij,

SVMARIIS ET INDICE RERVM

Ac verborum memorabilium locupletissimis, vniuersas Decreta-
lium materias complectentibus, in studiosorum
Gratiam exornati,

Hac in editione summo studio, atque diligentia, à multis
& varijs erroribus repurgati.

TOMVS PRIMVS.



VENETIIS, Apud Iuntas. MDLXXVIII

EX DONO REGNI



EXCELSISSIMI
IVRIS VTRIVSQUE
MONARCHAE

SVMMARIIS ET INDICIBVS

Rubricæ primæ partis primi libri Decretalium .

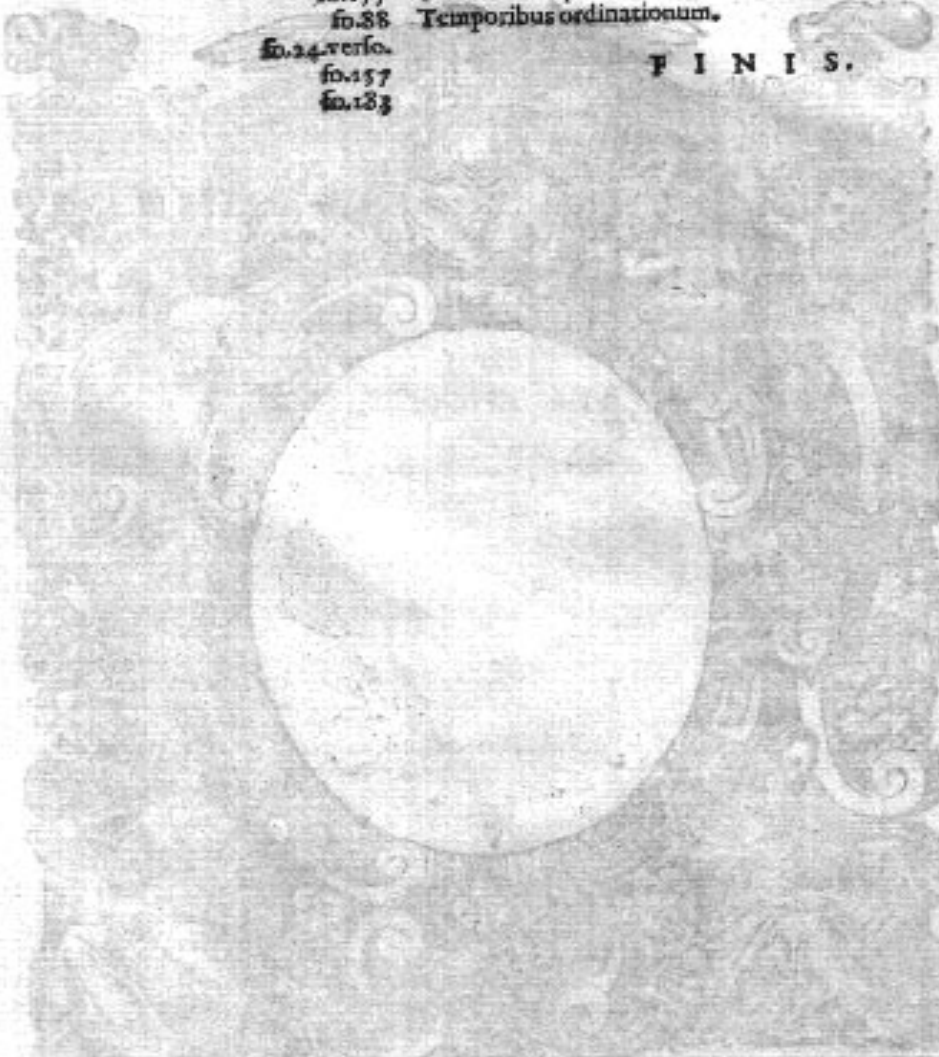
Authoritate & vsu pallii.
Constitutionibus.
Consuetudine.
Electione .
Aetate & qualitate.
Postulatione.
Rescriptis.
Renuntiatione.
Sacra vnctione.

fo.156.verso.
fo.90
fo.68.verso.
fo.96.verso.
fo.177
fo.88
fo.24.verso.
fo.157
fo.183

Sacramentis non iterandis.
Scrutinio in ordine faciendo.
Summa trinitate & fide catholica.
Supplenda negligentia praelatorum.
Translatione praelatorum.
Temporibus ordinationum.

fo.185
fo.176
fo.5
fo.169.verso.
fo.152.verso.
fo.171

FINIS.



VIRI ET ALII

CLARISSIMI, AC EXCELLENTISSIMI
IVRIS VTRIVSQUE MONARCHÆ
DOMINI ANTONII DE BVTRIO,
LECTURA SVPER PRIMA PARTE
Primi Libri Decretalium.

SYMMA RT M.

- 1 Dicitur profanum, & cuius sit effectus prima pars prologij decretalium.
- 2 Papa se appellat quoadmodum episcopus.
- 3 Papa se appellat inuicem utriusque seruum seruorum Dei.
- 4 Papa, quare se appellat seruum Dei.
- 5 Doctores appellatio non comprehendatur scholares. an. 29. & 39.
- 6 Salutandi, & benedicendi modus.
- 7 Salutandi modus secundum personarum qualitates esse debet.
- 8 Papa, quando scribit alicui vniuersitati, de qua sunt multi clerici, & laici, mouet de vniuersitate filios appellat. an. seq.
- 9 Episcopi nominantur particulariter fratres a papa.
- 10 Rescriptum, quo papa appellat episcopos filios suos, existens in vniuersitate, non per hoc vniuersitat. an. seq.
- 11 Papa filios appellat laicos, & clericos non in dignitate posita.
- 12 Gregorius episcopos Decretalium exordium dicitur quasi gregorem regem.
- 13 Argui non licet ab etymologia vocabuli nominis proprii.
- 14 Nomina propria possunt ad substantiu mutari.
- 15 Argui licet a nomine appellatio.
- 16 Romanus idem est dicere, quod subiectus Romanis.
- 17 Argui licet ab allatione vocabuli.
- 18 Diffinitio est, qua dicitur proprium rei esse.
- 19 Notum statum ab euentu, durante solo habita, sine alia, an daret.
- 20 Nominis notatis, an sit licita.
- 21 Instrumenta debent fieri, etiam per notarium non subditum, secundum consuetudinem loci, in quo sunt.
- 22 Papa an se debet proponere Imperatori in salutem.
- 23 Christiani serues sunt filij spirituales: papa, et eius sibi subditos vocat filios.
- 24 Doctores, q legere desiderant sine causa, non gaudet privilegio vniuersitatis.
- 25 Scholares pariter studio vacantes, vel alias idoneis, iuuentis, an gaudeant privilegio concessio ipsi clero.
- 26 Vniuersitatis privilegium facit durare vnicui tantum doctor, & vnicui scholaris. an. 23.
- 27 Vniuersitas est quod inuenerunt, & non gaudet privilegio clero concessio.
- 28 Privilegium salute, concessum, an presu ignoranti, & concessio vniuersitatis, an trahatur ad futuros scholares. an. seq.
- 29 Papa sua salutatione ad aliquem, consistit vniuersitate veniens.
- 30 Vniuersitates, an faciant per se tantum doctores, etiam si sit vnicui, vel scholaris per se.
- 31 Scholares appellatio, an comprehendatur doctores. an. 5. & 39.
- 32 Abbas comprehenditur appellatio vniuersitatis.
- 33 Doctores, an veniant appellatio studij, & legum, & sapie. an. pxi.
- 34 Vniuersitates, an veniant appellatio papa scribendo ipsi vniuersitati sub nomine vniuersitatis.
- 35 Rescriptum papa, ex certa scientia, an impuret dispensationem, vel absolutionem.
- 36 Salutariuibus papa fides rei in suis rescriptis.
- 37 Copulatio, quando non requiritur semper conuentione vtriusque copulati.
- 38 Scholares, an censentur fortiter domicilium habitanda in vniuersitate per lapsum decem. an. seq.
- 39 Domicilium, ex quo compos inducione videatur esse fortitum.
- 40 Decretales, que emanauerunt post compilatione decreti sub Gregorio.
- 41 Gregorius, que sunt intentio in condendo librum Decretalium. an. seq.
- 42 Locatio dispersa, & varia, habent difficultatem intelligendi.
- 43 Doctor debet in vna coningere materias diversas, & in suis allegationibus conclusiue loqui, p. an. q. & vltis est vniuers.
- 44 Filij appellatio, quando vniuersitat. an. seq.
- 45 Loquendi vsus particularis, non attenditur in legum intellectu.
- 46 Etymologia voc. thuli dicitur proprium rei intellectum.
- 47 Sententia, an dicitur intelligi secundum conuentionem vsus loquendi. an. 39.
- 48 Libri Decretalium, que sit materia.
- 49 Decretalium compilationis, que sit utilitas.
- 50 Legere, que modis posse aliquis, & ex libris aliquis inferuntur, que non sint scripta.
- 51 Tertio probat instrumenti talem, quando dicit scire, que deponit: quia dicitur in instrumentum legi.
- 52 Legi in scriptis, quando quid dicitur.
- 53 Ite Canonice se putant philosophis parti ete. seq.
- 54 Scientiarum vniuersitate dicitur, que sit, & in qua pertinet ad Canonice.
- 55 Libri Decretalium, diuisio in quatuor libros.
- 56 Similitudines dare, sufficit a reuerentia.

- 50 Argumentum a simili, non conclusio necessaria.
- 51 Index non videtur bonus, qui caret aliquo ex quibus sequitur.
- 52 Libri Decretalium que non sit titulus. an. seq. & vsq. ad nu. 60.
- 53 Causa essendi diuiditur in materialem, & formalem.
- 54 Causa essendi diuiditur in efficientem, & finalem.
- 55 Causa formalis huius libri Decretalium, que sit.
- 56 Causa efficiens huius libri Decretalium, que sit.
- 57 Causa finalis huius libri Decretalium, que sit. vsq. ad nu. 60.
- 58 Subiectum, & terminus in scientia iuris canonice, est bonus, & p. an. q.
- 59 Papa, quare se appellat seruum.
- 60 Stipulatio papa prodest omnibus ecclesijs, & alicuius eis caprit.
- 61 Alitio, ex quibus alteri operatur sine vniuersitat. an. seq.
- 62 Stipulatio parochialis sacerdotis, quando presu, & alicuius parlat.
- 63 Scholares existens in castris, an gaudeat privilegio liberarum salutis papa directura scholaribus certe vniuersitatis.
- 64 Conciliatio principis legat etiam p. an. q. vbi duas vocat.
- 65 Bononensis, vel Logouensis appellatione non comprehenditur diuersitas, vel qui est de tabris.
- 66 Excommunicatus, an sit absolutus per litteras salute papa directas totum ciuitati.
- 67 Iuratus, an videatur remissa sola salutatione.
- 68 Iuramentum esse, non profanum, que sit non salutem.

PROCEMIVM.



Regorius. † Hoc premittitur duobus modis

diuiditur principaliter. Nam su aliquos diuidit in quatuor partes principales. Quia in p. ponitur Salutaris. In sc. ibi: Rex pacificus. Exordium. In tertia ibi: Sanè Narratio. In quarta ibi: Volentes. C. clausio. Alii diuidunt in duas r. Quia in prima ponitur salutaris. In secunda, epistola, ibi: Rex pacificus. Primo dicitur, q scribit. Scio, cui, ibi: Dilectis. Tertio q d. optat, ibi: Salute. ¶ Nota papa se appellare e. Quare aut appellat se ep. m. nota. per lo. An. in p. m. io Sexti, sup verbo, eps. Vide de multiplici eius nomine in c. de p. lib. 6. per Arc. ¶ Nota secundò humile nomen, quo se appellat Papa: q. s. seruus seruorum Dei. ¶ Quare aut appellat se seruus, hoc gl. hic tigit, & melius tetigit in p. m. io Sexti, in verbo, seruus. Q. nota, q. n. d. t. ex dignitate ascendere in superbiam, sed inter seruos Dei minimu se reputare: iuxta illud, Qui maior est vestru, &c. ¶ No. q. d. appellatio doctoru, non comprehenditur scholares: de quo alig. t. tangetur: nec eorum. ¶ Nota modu salutandi, & benedicendi. ¶ De multiplici modo salutandi secundum vniuersitate p. notari, vide Spec. de rescripti presentatione. s. r. sine forme. in prin. ¶ Et an, & quo salutet deicos, vid lo. Mo. i. salutatione Sexti. ¶ Nota, q. vbi papa scribit alicui vniuersitati, in qua nullum sunt clerici, & laici, oes de vniuersitate appellat filios etia p. supposito, quod in vniuersitate sint alig. q. n. essent n. cupi. ¶ Et p. hoc infero, q. et si in vniuersitate essent alig. qui ep. qui n. cupandi essent fratres, secundum formam, e. q. n. graui. de cri. fal. & papa appellaret illos de vniuersitate filios. p. hoc n. vitiarent. l. r. v. p. bat iste tex. & hoc tenet Zen. ¶ Nota, q. vbi papa subiectos laicos appellat filios, & clericos n. in dignitate posita. Et cu. possibile foret, in studio fore ep. s. nota q. d. n. vitiata litera, qu. illos appellat filios, vbi scribit vniuersitati, in qua plurimi sunt non in dignitate tali p. litera. ¶ Instat hic lo. An. sup hoc noie Gregorius, q. prius vocabat Hugo de Arena, quod e. id. q. d. vigilis: & bene vigilauit hoc opus faciens, vel isti p. curans, in Pet. & Ab. a. Etymologizando dicitur quasi gregem regens, vel quasi gregem rigans doctrina fidei, vel mori. ¶ Ningd. autem licet arguere a noie p. prio: die quod ab etymologia, p. prius nominis non licet arguere: q. ad nutum talia imponitur. ff. de lega. l. l. si quis in fundi vocabulo. ¶ In ad libitum mutari. C. de muta. nominis. l. d. d. modo non fiat in fraudem. Ingeritur n. quaedam dubitatio ex noie n. bono: vt dicit gl. Ant. de But. sup i. par. i. Decretal. A. 2. in l.

Anto. de But. super j. parte j. Decretal.

13 **Bonus, aut malus quilibet fieri potest, ex libertate sua arbitrii.**
14 **Pacificus, qui dicitur.**
15 **Prodigus, & cupidus, quare sunt inter se incompatibiles.**

1 **Expacificus.** ¶ Licet doct. aliter dicitur, dicitur in tres partes principales. In prima ponit exordium, in quo perit dicitur finem intentum iuris generalis. In tertia ponit narrationem, in qua ostendit finem intentum iuris compilationis specialis, ibi in nota. In tertia concludit, ibi volentes. Prima subdividitur: quia primo ostendit finem iustitias viatoris in hac vita. In tertia tangit eam generalis deviationis ab hoc fine. In tertia per hanc deviationem, ut ad finem, a quo deviat viator, reducat, per necessitatem legis, in qua ostendit tres generales proprietates legis, & virtutes. Secunda ibi: sed effrenata. Tertia ibi: de eoq. Legem per partes, primo videtur ad §. sane ab eum descendit, illius ponit subdivisionem. ¶ Nota primo qualis debet esse rex, & dicitur quia pacificus: ut in se ostendat, quod in alios velit observari. Facit §. de elec. cum in eundem. ¶ Nota secundo qualiter dicitur esse viator ad vivendum secundum Deum, & bonos mores: quia debet esse pudicus in se: debet esse pacificus, quo ad alios: debet esse modestus, & temperatus: & talis sine viis ratione, & cupiditate liber est, & a servitate, & per a lege: quia dicitur regere prima, id est, spiritus, & non est sub lege, de regu. la licet, de renun. nisi, ad si. Ideo dicit Innocentius sic possibile hominem vivere, ut non sit legi subiectus, quo ad exercitium: ut non de offi. ordi. pastoralis. Et allegat. 22. dist. de Constantino-politana, in fin. ¶ Nota a quo surgant lites, invidia, & discordia, & exilium pacis: quia a cupiditate, quae est radix omnium malorum: nam surgit a cupiditate, & noxio appetitu: quod idem est, quod caro infecta vi originali peccati, quae animam subingat in servitatem suam, ut non pareat rationi, sed ut concupiscat omnia, oculorum, aut superbiae vice concupiscit. In prima caro molestat, in secunda Mundus, in tertia diabolus. ¶ Nota conatum legis: quia eius finis est, reprimere concupiscitiam ad metas rationis: ut exteriora nostra saltem regulentur ad limites rationis, & non ad interiora concupiscitiae, & appetitus noxii: & hoc propter finem pacis, & concordiae, in virtute populi, id est, societate civili, & ecclesiastica. Qui ergo scilicet appetit, sequitur appetitum, & non rationem. ¶ Nota dicitur inter invidia, & litem: de quo, de verb. sig. forus. ¶ Nota, quod inter hoies est quoddam sedus, & quaedam naturalis obligatio ex charitate procedens, ut velit pacem, & alterius odium molestationem, & velit in alium, quod appetit in se. ¶ Nota tres effectus legis: quia impellit ad honeste vivendum, & ad alterum non ledendum, &c. ¶ Nota, quod significat appetitus: quia sumit pro voluntate impulsiva a cupiditate, abique impetio rationis, & sic idem est, quod cupiditas: & habet in corpore humano ratione primi peccati, in quo est annexum originale peccatum. Habet etiam ab anima, in quantum corpus vivificat, quod illud recipiat a corpore in seculo, non ab anima, in quantum est animus, & regit: ut dicitur in libro de libero arbitrio, & a fratres de monte Dei. ¶ Nota est inter voluntatem, & appetitum: voluntas est in bonum, appetitus est in malum: dicitur Arch. de humanu. genit. ¶ Nota, quod illud dicitur quotidie fieri, quod sit aliquo intervallo interposito. Nam non solum homines sunt in litigio. Valet hoc ad testes secundum Aegidium, qui dicunt hoc semper, vel quotidie factum: ut falsum non dicant, etiam si aliquod interponat momentum. Nam etiam si illic dicitur perperua, non solum cadat, dum modo a prudens sit a praecedere, sed de se, ut per se, si foramen de de, non restit, ex parte secundum Petrum de Vinea, et Abb. qui allegat de ob. significat. Facit per te, qui dicit, quod videtur Titulum possidere, ut verificatur, si aliquo momento non viderit: ut non. l. si. lo. ma. lo. 36. de scire. 50. di. si quis voluta. rie. 1. di. tenere. 22. di. si. sacrosancta. 16. di. si quis vult. ff. de sumi. l. 3. ubi finis dicitur primum, licet quibusque ardeat. Quod dicitur verum dicitur, quia si absens sit, potuit mente retinere possessionem. Quae ratio non placet Bar. quia testis non debet deponere de mente libere actibus, quos non percipit actu corporali. l. si pro §. si quoque de ver. ob. et no. In de resti. etiam cum. R. Dyn. procedit, qui deponit de actibus extrinsecis: quia de iure a se aliis sumitur: ut C. de proba. l. ius possidetis. ut maxime si perbeat extrema. C. de agri. et cen. l. in bus. l. eumque de ap. p. l. ix. no. ff. de vinca. l. Cellus. et de pba. licet cum. Innocentius de privileg. patentibus. et no. in c. i. de dila. p. doc. Quae nota per rationes, quae aliqui requirunt residentiam quotidianam, vel peritiam. Vide lo. 16. q. 4. no. lunus. ubi dicitur practica, quod non debeat formari articulo. ¶ In verbo Modestus dicitur. Talia enim primum intelliguntur cum temperamento. Nam si leges vixit, si primum habitaverit cum filius: non debet intelligi, ut singularis habitet momentis. ff. de pdi. et demon. l. si quis ita legaverit. in ant. ut determinat. si. nu. de §. cum vero. Idem si dicit. Sine intermissione possedit, vel recedit. 22. di. si sacrosancta. in verbo sine intermissione. ubi Arch. 3. di. si laicus. 37. di. q. busdam. Idem de verbo Assidue, ut in dicitur iuribus. Idem si dicitur Non preterea die si. &c. ut 31. dist. tenere. in verbo Praterite. 82. di. q. possit. intel. horis, & diebus debitis. Idem

si dicitur. Non solum fuit ab se; residentia, ut dicit Io. de conse. dist. 3. non solum. Idem de verbo Indelinciter. 36. dist. si quis vult. Item de hoc verbo, Of tempore. 7. di. in prin. per gl. Arch. 7. q. 1. perne nit. de ple. di. 4. of tempore. ¶ Quod cum gl. de quo rege pa ci sicolo. Dicitur in ea. Vel fin Io. And. id est, Deus pacem faciens, & nihilominus iustitia, quod est proprium regu. 23. q. 3. regu. 23. q. 4. Dicitur, quod hoc disposuit ex prudentia, & predestinatione, non per necessitatem: cum gl. b. et bonus, & malus fiat ex parte ar bitrii, vel sit bonus ex gra. malus ex voluntate. ¶ Glo. opponit, quod hic inculcet haec verba pudicus, castus, &c. gl. soluit cla re, & in verbo, Pudicos, declarat, quod dicant pudici. ¶ Glo. alia sequentes exponit, nec suppletione agent: alie sunt clare vlt que ad verba gl. in verbo Prodiga. ver. sed vi. q. ponit de sntate litere: quia primo dicit, quod cupiditas est sui prodiga. Ita est sunt incompatibiles, & opposita vitia, quod idem dicitur cupidus & prodiga. Dicit, quod cadant erga diversum: quia cupiditas respicit temporalium retentionem, & prodiga est in quatuor nem vitia tum. Item fin Io. And. non dicitur simplici prodiga, quia se passim offert ad omnia. 23. di. de his ibi: appetitorum arcumque vic leuissimi iugo domini subdantur. sequitur §.

- S P M M A T I V M.
- 1 Effluus totius partis propositi Decretalium quoniam sit.
 - 2 Constitutio quomodo ex pluribus potest dici incepta.
 - 3 Constitutiones, vel statuta, quando inter se contrariantur, cui sit standum.
 - 4 Superfluitas reprobat de iure canonico.
 - 5 Ambiguitas vitia aliam.
 - 6 Sententia lata, vel matrimonium contrarium, secundum priorem intellectu, an valeat postea aliter facta declaratio.
 - 7 Vitia, et libri, seu operis Decretalium qua sit.
 - 8 Conspirationem alicuius operis, nonnulla facere nemini licet.
 - 9 Rubrica qua possit canonum auctoritate allegari, no. 10.
 - 10 Similitudo, an in Decretalibus admittatur.
 - 11 Argui licet a rubrica.
 - 12 Variare, & vacillare, in quo differant.
 - 13 Ordo Decretalium eo, & in quo debeat apparere.
 - 14 Reformationes debent esse religiosae doctrinae, & experientiae rerum.
 - 15 Iura canonica, an possint in quocumque iudicio allegari.
 - 16 Testis deponit, quod omnes de vicinia sacrae praesentiae, probat, ubi ma ior vicinitas pari interuenit.
 - 17 Falsum dicitur ab omnibus de communitate, nisi sit a maiori parte.
 - 18 Modica quando cura esse debent.
 - 19 Indulgentia ius, vel dispensatio, an habeatur pro iure communi.
 - 20 Decretali aliqua iuncta, ut extraneum, quid de ea esse standum.
 - 21 Excommunicatio, est pena ventis compilatione antiqua Decretalium.
 - 22 Pona contrarium legis praecipit, qua sit.

§. Sane. ¶ Hec subdividitur. Primo tangit intentum circa constitutiones ecclesiasticas correctioni submitendas, in quo tangit quinq. correctione digna. Et prima est, diversitas voluminum. Secunda, nimia similitudo. Tercia, contrarietas. Quarta, prohibitio. Et ex his quatuor confusio causabatur. Quintum, incertitudo. Sextum, fuit omisium ex honestate, secundum lo. quod fuit inutilitas, tamen in his bene potest comprehendi. Et in hoc ostendit causam impulsivam, & generalem compilationis huius. Dicit Ioan. And. quod in hac parte ponitur narratio, in qua commendatur hoc opus principaliter. Primo, propter dependium antiquarum institutionum. Secundo, propter utilitatem novarum, ibi adiacentes. Secundo, ex hac concludit si nalem causam compilationis, & utilitatem, & effectum huius compilationis, ibi ad communem. Tertio, tangit efficientem, & coadiuvantiam, ibi per dilectum, quarto, formalem, ibi relectis. ¶ Nota, plura, ex quibus dicitur constitutio inepta, & est submitte da correctioni. Primo, propter nimiam similitudinem. Et dicitur quia quandoque similitudo est superflua, vel inutilis, ut §. dicam. Et dicit Io. And. sequendam similitudinem, quae talis est, quae dissimilitudinem non habet, de pl. translatio, de appe. vna sententia. 27. q. 1. nuptiarum. ff. ad leg. Aquil. illud. Et ostensa quanta cumque dissimilitudine, non percedat argumentum. De quo dicitur de c. translatio. Secundo, quod in constitutione datur prohibitio. Quod nota contra prolixitatem: quia doctor non debet esse superflua: nec multum verbosa debet esse compositio: quia talis prolixitas confusio nem inducit: & gaudent brevitate moderati: et brevis oratio penetrat oclum. Tertio, quando constitutiones extraneantur ex volumina. Et nota, quod extraneantur fides vacillat in iudicio: quia illis, in quantum discrepant a iure, non est fides adhibenda: ut in c. pastoralis, de si. in fr. Ideo dicit Bar. in Leum prolixis. ff. de re iudi. quod contra extraneantem valet sententia, expresso errore illius in sententia. Quod intelligit quod extraneas non est notorie nota: secus si sit notorie nota, ut est extraneas, execrabilis, vel quod de extraneantem iure facta fides in iudicio: quia tunc est notoria. Ad quod de re iudi. cum inter. &

rione recipiunt manus impositionē ¶ No. secundo, q̄ talis forma est introducta ab apostolorum ritu. ¶ Tertio no. quid est ritus: quia quedam solennitas, & forma specialiter actu sacramentali. ¶ Quarto no. q̄ suppletio obmitti in ordine, illo tempore scienda est, quo ipsa ordinatio: & sic suppletio solennitatis debet fieri eo tempore, quo substantialiter actus potest exerceri. ¶ Op. q̄ nō pariter imponatur manus presbytero, & diacono. 23. dist. psbyter cū ordinatur. So. Dic, q̄ vtriq; manus imponitur, sed aliter diacono, & aliter presbyteris: presbyteris enim omnes affantes manus imponunt. 23. dist. quorundā. 23. dist. psbyter cum ordinatur, diaconis vero solus episcopus. 100. dist. diaconus. ¶ Host. dicit in c. nec episcopi. 5. de tē. ord. q̄ q̄ episcopus ordinat presbyterum, falsam duo presbyteri sacerdotibus induti debent affare. 23. dist. psbyterum. sicut consuetudo multarum ecclesiarum habeat, q̄ nec duo induti assistant. Item dicit, q̄ multi seruant, q̄ omnes presentes manus imponunt, per illud. c. sed dicit, q̄ illud ca. debet intelligi de indutis, alias impossibile videretur, q̄ dicit illa littera, q̄ presbyteri manus imponunt luata manus episcopi, q̄ multi essent presbyteri p̄sentes. Non tū reprobat Host. q̄ ex quo duo induti assistant ep̄o, alii etiam non induti manus imponunt. ¶ Quarto an presbyteri, & diaconi, q̄ ordinant, vagantur chrisimatis liquore. Gl. dicit, q̄ non. Allegat. 23. dist. preterea. Sed dicitur doc. quod vngi debent olei liquore, ep̄i tamen vnguntur chrisimate. 5. tit. prod. cap. vno. 5. hoc vnguento pe. ¶ Quarto, quando manus imponatur presbyteris. Dicit glo. si, quando incipit ep̄s orationem ad benedicendum sacerdotem, tunc presbyteri omnes, qui tangunt caput, debent eleuare manus, ita quod non tangant caput ordinati. Dicit tamē gl. quod si tū melius videretur, quam dici possit. Dicit Host. quod quando omniq; inueniet super hunc famulum tuum, vel emittet Spiritum sanctum, vel do ei dignitatem, vel talem ordinē dedicamus, vel his simile, semper manū imponat, in alijs vel trahat manus ad se, vel super caput teneat in suspensio. ¶ Quarto, qui a s̄ras interueniant in ordinatione presbyteri. Dic, qd multi, tenere manus super caput, dant illi calicem, dare patenam, vngere illi manus: quilibet actus habet suam solennitatem: vno omissio, non propterea iterabuntur alij. Quidam tamen dicunt, dationem calicis, & patenę nō suppleendam: q̄ hoc non sunt de substantia: tamen tutius est suppleri secundū Ino. Pro primo dicto facit. 23. dist. subdiaconus. Vnde dicunt aliqui, q̄ per dationem calicis pleni, hoc est, cū patena, confertur ordinato potestas principalis: quo ad principale actum consecrationis eucharistie, & per impositionem manus episcopi, sub certa verborum forma, accipit, &c. Matthei. 23. confertur potestas sacerdotalis, quo ad actum secundarium, qui est abluere, & ligare: nam & has potestates Dominus diuisim contulit apostolis: nam ante passionem contulit primum, post resurrectionem secundam. Quando inuoluit &c. Io. 19. per impositionem vero manuum illorum sacerdotum designat quadam gratie plenitudo. Dicunt ergo isti, q̄ si deie traditio calicis, cum certa forma verborū, non imprimitur character: nec est sacerdos, qui ordinandus erat. Si vero fiat primum, sed desit secundum manuum impositio, que in faciunt alij sacerdotes, est quo ad potestatem conficiendi, sed non potest absolueri, vel ligare, nisi facta suppletione: si nō sit facta manuum impositio, quam faciunt alij sacerdotes, licet hoc sit suppleendum tamen primum poterit, & secundum. ¶ Quarto quid si partem orationis dicit, an supplebit totam. Dic, q̄ sic secundū Ino. in oratione, que est de substantia, vel de qua dubitatur, an sit de substantia, vel solennitate, alię de quib. certū esset, qd nō essent de substantia, vel solennitate, secundū Host. nō essent iterandę: & si vnam manum vixerat, non iterabit vnctionem in vstra, sed in alia tantum: & vbi dicit oratio, manū in plurali, dicit manus in singulari. Item secundū Host. si facta est vnctio, & non dicta oratio, supplebitur oratio, & non fiet vnctio: secus e contrario: quia si dicta sit oratio, & non facta vnctio, in suppletione vnctionis iterabitur oratio. Et potest esse rō, q̄ nō v̄ adherere vnctioni, & non e contrario, vnctio nō accidit orationi: quod v̄ orationibus apparere. Ino. 3. dicit, quod vtroq; est iteranda vnctio, & oratio: sunt enim illi duo actus, non se-

parati, sed coniuncti: quomodo enim diceret, consecrare & benedicere dignare domine manus istas per istam vnctionē: si nulla fieret vnctio. 5. ti. prox. c. i. In baptismo euidentius apparet: quomodo enim diceret, baptizo te: nisi immergeret, etiā si prius immerisset. de baptismo. ca. 3. quod etiā eadem rōne, placet Abbati. ¶ Quarto, an in manus impositione sufficiat manuum extensio, sine tactu. Dic, quod non: vt patet in verbo impositionem. licet aliqui 3. per l. 3. ff. de acquir. pos. & de cō. sue. c. 2. quod satis probatur per hanc litteram, secundū Host. ibi tractaris. ¶ Quarto de formis ordinandi. Dicit Ino. quod inuenitur in epistola ad Titum, & apostoli manus imponebant ordinandis, & orationes fundebat super eos: nec alia forma inuenitur seruata. Vnde dicit Ino. quod nisi fuissent alie formę postea statuta: sufficeret, quod ordinator diceret ordinando, sis presbyter, vel diaconus, vel subdiaconus. Hodie vero formę postea sunt per ecclesiam inuenta, & statuta, de necessitate seruanda, adeo, q̄ si eis omittis fuerit aliquis ordinatus, suppleri debent, vt hic, & 3. ca. j. Si vero formę seruantur, quidam character imprimitur anime, i. figura quadam intellectualis indelebilis, per quem ostēditur talem ordinem fuisse collatum, & ordinatus a non ordinato in die iudicij discernetur. Potest autem Papa in talibus formis constiturere, & constitutiones facere, nō constitutionib. Dei 3. rias: quia & anime, & ad eas pertinentia sunt de iurisdictione Papę sanctorū patrum. ad hoc 10. dist. susceptis. 96. dist. cum ad verum. de mai. & obe. solite. Nec est mirum si a constitutione ecclesie imprimatur character: nam Papa de monacho potest facere non monachum: nam & ordinem constituit monachorum. de quo. de sta. mona. cum ad monasterium. secundum Host. & Innoc. de quo dicit, vt ibi. ¶ Quarto per quos supplenda sunt ista. Dic, qd per illos, a quibus sunt collata, sicut hic dicitur, de tempo. ad hęc. 3. ti. prox. c. i. in prin. Vnde dicit Ino. quod, si potest, suppleto facienda est per eundem ordinatorem, vel per aliū: qd obtinet in officijs etiam vesperinis. 7. q. 1. nihil. & c. illud. Igit̄ si effuso oleo super manus ordinandi superuenierit infirmitas, ita q̄ nō potuit ordinator profere verba, nec ordinationē cōplere, alius, vel idem ordinator alia vice superfundet oleum, & a capite incipiet verba, Sēcificā domine, &c. q̄ licet actus diuersi non sint iterandi, in actū tū vno nō perfecto incipietur a capite. Vū si in sacro eucharistie quis deficiat in verbis illis, Hoc est corpus meum: incipietur a capite a verbis illis, Qui pridē: &c. Idem dicendum est in baptismo. Si vero celebrato sacro panis, vel corporis, deficeret, nō reiterantur illa verba: sed reincipiet illa verba, per que conficitur sanguis. Hic est sanguis. s̄m Ino. & dicit addendum, quod nō de cler. per saltū prohibitio. c. vno. ad susē. ¶ Quarto, que cautela debeat seruari in supplendo. Dic, quia episcopo celebrante ordines erit in defectu patiens, quasi suus minister: & quando veniet episcopus ad verbum competens orationi, si super hunc famulum tuum: vel simile, impositis primo manibus ordinandis alijs, v̄ timo illi manum imponet, ad quod velidum dicere poterit: a porta vsq; libram: vt credant affantes ex mandato in iun cō manum impositam: & s̄m Host. non erit intentionis ordinantis, vel ordinati, q̄ orationes illum contingant. Ino. 3. q̄ dicit, quod quando suppletur manus impositio, est de necessitate, quod dicatur oratio, que conuenit manus impositioni, cū illa sit adherens. Sed Host. dicit, quod pauca, vel nullę orationes faciunt mentionem de manus impositione: vnde plus sibi placet, quod non iteretur oratio, vel caute in capella presentibus paucis secretarijs, priuam ordinationem faciat, com mendatur enim s̄c̄to ad cautelam, dummodo viretur mendacium. 41. dist. in mandatis. 22. q. 2. velle. ff. de noua. l. doli. in fin. de vlu pallij. nisi de accusatio. qualiter & quando &c. ¶ Sequitur Rubrica, de filijs presbyterorum.

Lecturę Præstantissimi L. V. C. Antonij de Burzio super prima par. j. Decretalium,

F I N I S.

R E G I S T R V M.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z. Omnes sunt quatemiones, præter Z quatemionem.

V E N E T I I S. Apud Iuntas. M D LXXVII.

EXCELLENTISSIMI
ANTONII A BVTRIO
IVRIS VTRIVSQUE
MONARCHAE.

Super Secunda Primi Decretalium
Commentarij,

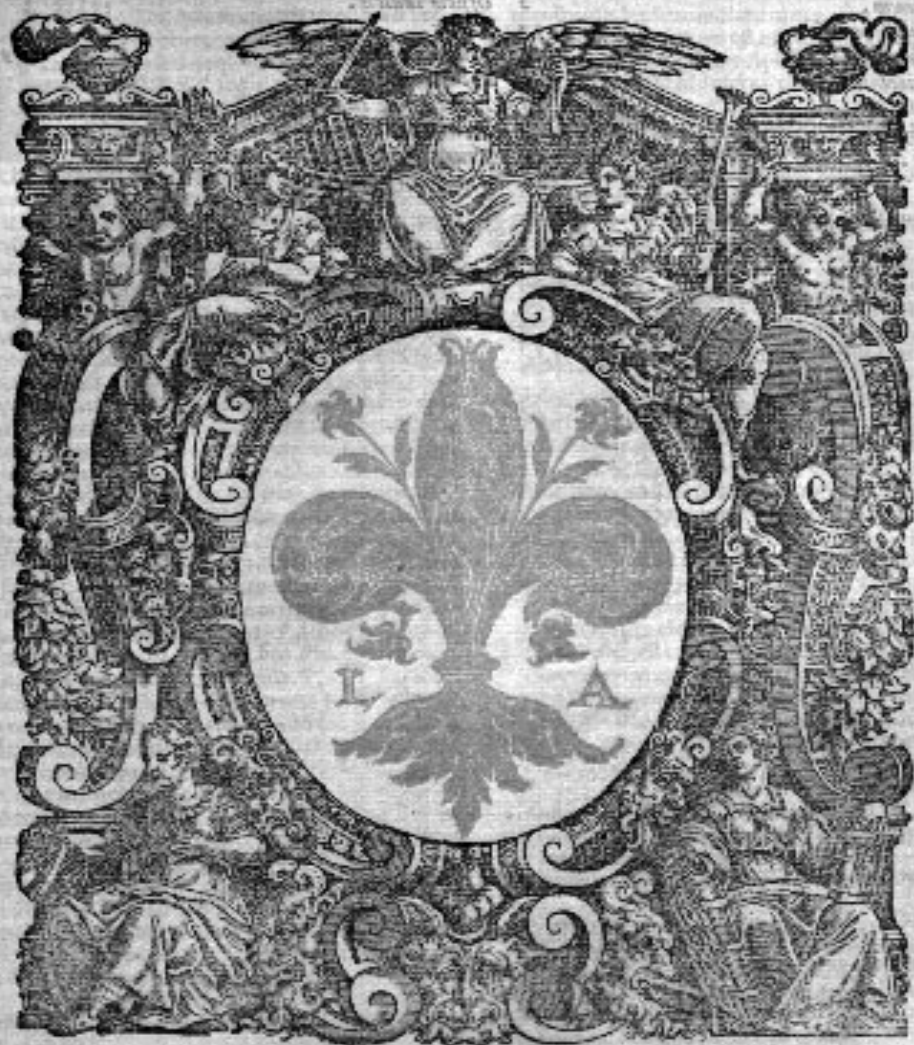
SVMMARIIS ET INDICE RERVM

Ac verborum memorabilium locupletissimis, vniuersas Decre-
taliū materias complectentibus, in studiosorum

Gratiam exornati,

Hac in editione summo studio, atque diligentia, à multis
& varijs erroribus repurgati.

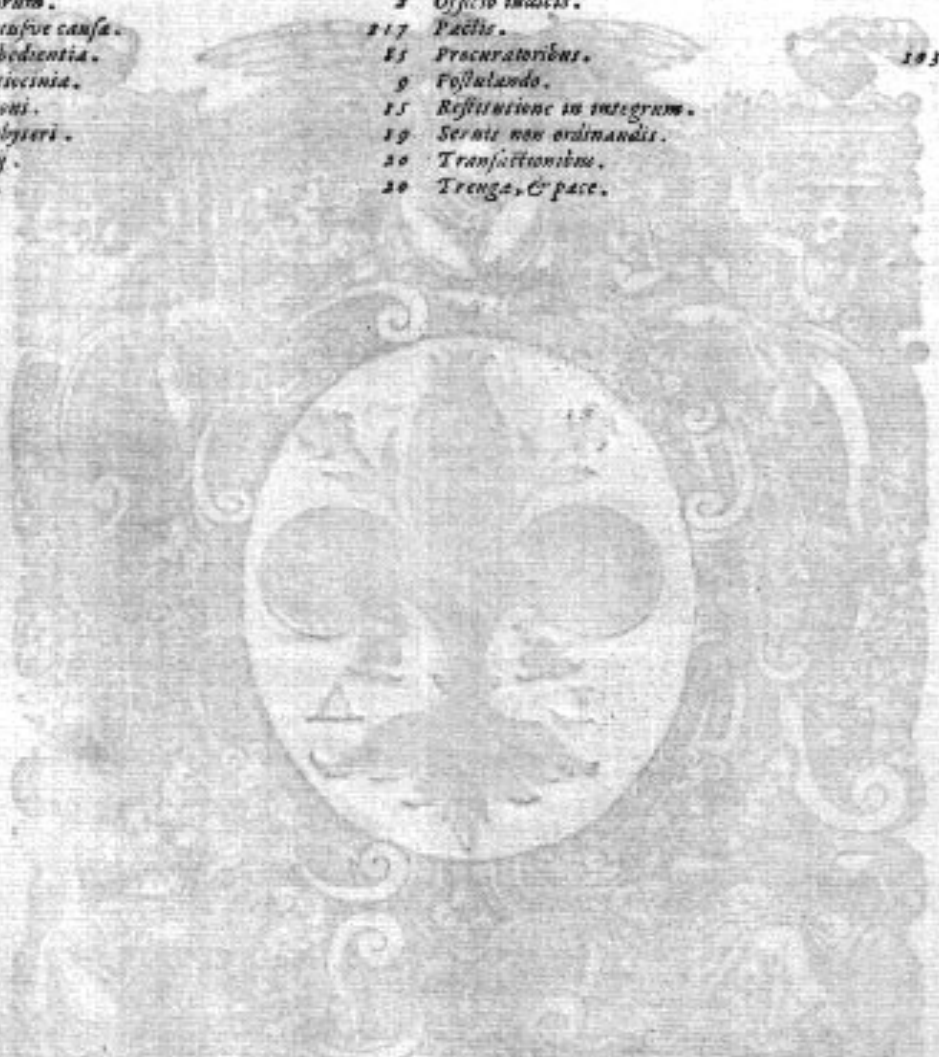
TOMVS SECVNDVS.



VENETIIS, Apud Iuntas. MDLXXVIII.

SEQUUNTUR RUBRICÆ SECVNDE PARTIS
 PRIMI LIBRI DECRETALIVM.

| | | | |
|----------------------------------------------------|----------|----------------------------------------|------------|
| <i>De alienatione iudicij mutandi causa facta.</i> | fol. 133 | Officio custodis. | 20 |
| <i>Arbitris.</i> | 134 | Officio vicarij. | 21 |
| <i>Bigamis.</i> | 11 | Officio, & potestate iudicis delegati. | 22 |
| <i>Clericus peregrinis.</i> | 14 | Officio legati. | 61 |
| <i>Corpore vitiatis.</i> | 20 | Officio oratorij. | 69 |
| <i>Filij presbyterorum.</i> | 3 | Officio iudicis. | 24 |
| <i>His, qua vi, metusve causa.</i> | 117 | Pactis. | 40 |
| <i>Mauestate, & obedientia.</i> | 15 | Procuratoribus. | 103 verso. |
| <i>Obligatis ad ratiocinia.</i> | 9 | Postulando. | 102 |
| <i>Officio archidiaconi.</i> | 15 | Restituere in integrum. | 122 |
| <i>Officio archipresbyteri.</i> | 19 | Senate non ordinandis. | 7 |
| <i>Officio primicerij.</i> | 20 | Transactionibus. | 90 |
| <i>Officio sacrista.</i> | 20 | Trenga, & pace. | 93 |



CLARISSIMI IVRIS VTRIVSQVE MONARCHAE

DOMINI ANTONII DE BUTRIO

Lectura super secunda parte primi Decretalium.

De filijs presbyterorum ordinandis, vel non. Rubrica.

Vidimus de ordinarijs, qui ex varijs causis impediuntur, nec quos est iuriam originis: deo &c. Mareria traditur. s6. de per totum, & repetitur in Secro. Antonius.

S P M M A R I P M.

1. *Ordinandi non debent filios presbyterorum nisi sint religiosi.*
2. *Ordinandi non sunt ordinandi.*
3. *Religiosi ingressi tunc irregulariter ex defectu.*
4. *Contra, dicitur impliciter esse.*
5. *Religiosi ingressi non habent quos ad prelatorem.*
6. *Religiosi ad ordines non habent ad prelatorem.*
7. *Religiosi ingressi non liberat quem a potestate dominice.*
8. *Ordinandi non repelluntur a dignitatibus secularibus.*
9. *Ordinandi repelluntur a dignitatibus ecclesiasticis.*
10. *Ordinandi promouent irregulariter ex defectu.*
11. *Ordinandi non debet potestate ordinari.*
12. *Religiosi ingressi non procedit, ubi quis transiit ad locum, ubi religio non conservatur.*
13. *Ordinandi excluditur a prelatione.*

C A P. I.

Filij, si religio sine fiat, tunc non preficitur. si non habilitat ad prelatum. h. d. Sicut dicitur pres. sed ibi: sed neq. ¶ No. primo. qd filij presbyterorum, & alij legitimi, sunt inhabiles ad ordines sacros, & ad ordines alios. ¶ No. secundo. qd ingressus religionis, sine monacho.

1. *siue canonico regulari, tollit irregularitatem ex defectu.*
2. *No. tertio. ex hoc tex. quod dicitur cetera, implicat. ¶ Not. quarto. qd ingressus religionis non habilitat quem ad prelatum.*
3. *qui inhabilis sit. defectu naturalium. ¶ Not. quinto. qd dispensatio quo ad ordines, etiam a iure inducta non habilitat quem ad prelationem.*
4. *No. sexto. qd ingressus religionis non liberat a potestate dominice, nec impedit quem ad assumptionem ordinis.*
5. *¶ Opp. qd non repellant a dignitatibus illegitimi. ff. de decu. l. 2. §. nullum. & §. spurij. So. a secularibus dignitatibus non repelluntur, sed bene repelluntur ab ecclesiasticis, ut hic. ¶ Quarto. si per ignorantiam tales sunt promoti. Dic. qd excusat primo uis de or. ab. ep. c. 2. C. de rell. l. de of. pro. l. 3. ipse uero cecidit in respectu dei, si ueritate nouit, licet illud sit occultum. de tēp. ord. c. 5. Secus si ignorauerit, quia pinguat ad malitiam presbyteri, nec ei reuelauit, excusat. ff. de in ius uoc. l. q. semper. uerbis autem matris in his effectibus de. p. b. t. c. p. tuas. de p. l. m. p. asser. te. & c. l. i. s. & q. in dubio tutius est abstinere. de tēp. ord. ad aures. non tū cogit credere. ex quo natus est ex nuptiis. C. de rell. m. l. neq. p. s. l. i. & no. de p. r. off. c. i. §. l. i. l. i. §. l. i. qd seruitus sciencia sua, & uadat ad papā p. dispensatione, quā faciunt littere in hoc casu obsequent. ¶ Quid si non transiit ad religionem, sed ad locum, ubi religiosa fiat. queritur de i. qd. i. de q. in eis non sanctificat hominem. 40. di. no. loca. §. ut. Phi. credo, quod hoc non seruet, est hoc exorbitantia eod. regula. ¶ Quinto. an excludant a prelatione tā in eisd. q. in alijs monasterijs. Dic. qd sic. uno nec in ecclesia seculari. 16. q. 1. l. legi. d. i. n. Pe. & Abba. qd simplici administrationi, de qua potest ad nutū remoueri, promoueri possit, dicitur modo curā non habere ut patet. §. c. p. p. l. i. Ex quo enim promouet ad sacros, administrationem non curā habere poterit per hoc. & qd dicitur, satis patet, qd si papa dispensat in sacerdotio, p. hoc non potest presequi curam: nā ius cōe dispensat cū religio in facris: & tū per id non potest p. h. c. i. ut. Vide in Spec. tit. 2. §. nunc de eorum, ante si uer. m. ut. autem in filio dicitur, qd si ep. dispensatiue tenēdo, quod potest per. promouere quē ad sacros. tenet ei de beneficio. prouidete. Allegat. c. uen. ens. & c. proposuit. Et si assignauerit, non potest illi auferre. de c. e. ening. c. diuersa fallacijs.*

S P M M A R I P M.

1. *Bastardus, qui rescripto paternam ecclesiam impetrauit, tacita illegitimitate, promouetur ab illa.*
2. *Pater non impedit quem ad beneficium promoueri.*
3. *Bastardus illegitime probetur, promoueri in ecclesia, in qua pater ministravit.*

3. *Beneficia particularia quandoque appellantur capellanie.*
4. *Beneficia, quandoque possunt priuari.*
5. *Secundum uarietas rescripti interpretati sunt, non transit in rem iudicatam.*
6. *Bastardus, quandoque possit nominare in ecclesia sui patris.*
7. *Rescriptum, qui mox datur bastardu recipi in ecclesia sui patris, ualeat.*

C A P. II.



Ad presentiam. ¶ Illegitimus filius cito p. rescriptum applici paternam ecclesiam impetrauit, tenouit ab illa. h. d. ¶ Prima narrat surreptionem impetrationis, §. quā sedē dat iudicē. sedā ibi: 2. idem. ¶ No. primo, duo uicia impediticia quē ad beneficium promoueri. §. illegitimitas, & qd p. ministravit in ecclesia. Et ponderat qd in ecclesia, in qua p. ministravit, in defectu phibe tur filius promoueri, et ad particulare beneficium capellaniam: hoc tū non dicit apertē iste tex. nec doc. hoc dicit hic: §. not. qd officia particularia in ecclesia aliqui appellantur capellaniam. ¶ Not. secundo, qd ad hoc ut repellat usq. beneficio, uir hac duo necessario p. uenire, quod sit in sacerdotio genitus, & qd p. ministraverit in ecclesia: sed sufficit alterū, ut dicitur. ¶ No. quarto, quod beneficium per suas surreptiones, ab ipsis repellitur: & sic apparet, qd in beneficiis factū, per suas surreptiones retractatur quocunq. & sic non transit in rem iudicatā. ¶ Op. quod possit ministrare in ecclesia patris filius sacerdotis. §. c. transitu. So. immediate non potest, ut hic: mediare autem potest, quia purgatum est uicium. ¶ Quid si ex certa scientia papa mandauerit eum recipi, dicitur glossa, quod tunc ualeat: quia dispensasse uideretur cum eo. Anto. de Bus.

S P M M A R I P M.

1. *Bastardus ecclesie patris preesse non potest.*
2. *Bastardus repellitur a quocunq. beneficio.*
3. *Bastardus admittitur ad beneficium paternam cum dispensatione.*
4. *Instituta patris non uocet filio.*
5. *Pater non uocet filio propter ordinem prerogatiuum.*
6. *Bastardus in tali causa probatur.*

C A P. III.



Resentium. ¶ Filius sacerdotis ecclesie patris esse non potest. h. d. & sequens. ¶ No. primo, qd in ecclesia patris, in qua pater presuit, filius repellitur, non solum a beneficio principali, cui p. presuit, sed etiam quō principalis presuit repellitur a quocunq. particulari beneficio alio in ecclesia. ¶ Opp. quod repellatur, & ab alijs. §. c. uulgatio. faceret, quā est uera, quā esset illegitimus: secus si esset legitimus. ¶ Opp. quod aliquo casu admittatur filius in beneficio paterno. §. ex tua. So. potest ex dispensatione applice sedis, non alius. ¶ Opp. quod delictum patris non nocet filio. ff. de decur. l. generaliter. §. spurij. & l. spurij. §. p. c. i. de patria. §. c. uicium. ¶ So. hoc est propter ordinem prerogatiuum, qui datur non solum p. recipientes, sed et propter alios. & ne per id infametur ecclesia, de oblig. ad ratio. c. 1. & uide qd no. §. c. ad. l. 6. & per Host. in summa. c. o. ti. §. 1. est causa. ibi dicit Host. qd triplex est causa prohibendi illegitimum. Prima, excellentia ordinum, qui nuptibus, & infamibus p. ferri non pnt. §. de excellentia. inter dilectos. Secunda, detestatio criminis paterni. qd qd detestatur in filios C. ad l. l. u. malefariis. qui quis. §. s. §. item ciuium. Tertia est timor paternae inconstantie. 24. di. quando generalis. §. 6. di. §. i. c. literas.

S P M M A R I P M.

1. *Index patris supplet ex officio in notario.*
2. *Bastardus non potest aliquod beneficium consequi in ecclesia, in qua eius pater presbyter presuit.*
3. *Promotio iniusta non transit in rem iudicatam.*

C A P. IIII.



Quonquerente. ¶ No. primo, qd quem tenuisse ecclesiam in superiore, notorijs, ubi tangunt publicam utilitatem, & p. t. i. u. aiarā periculū, potest iudex supplet ex notis. ¶ No. tertio, qd ecclesia in qua p. principaliter in ecclesia p. t. i. u. filius non potest aliquod, et particulare beneficium consequi, ut illi in specie p. l. d. e. cui p. fuit. ¶ No. qd promotio iniusta non transit in rem iudicatā quā quocunq. t. i. u. p. t. i. u. possunt amari.